

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין ו.

עין משפט נר מצוה

מב א מיי פ"ו מהל
סנהדרין הלכה ג
סמג עשין לו טו"ט ע"ח
סימני סת"ק ג'
מב ב מיי שם הלכה א
טו"ט ע"ח פ"ח א'
מב ג מיי שם הלכה ב
טו"ט ע"ח פ"ח ב'
מה ד ה מיי פ"ב מהל
סנהדרין הלכה א סמג
עשין קו טו"ט ע"ח סימני
יב סת"ק א':

רבינו חננאל

ור' אבהו פליגי עליה ואמר
לדבריהו הלכתי שנים שדניו אין
דיניהם דין ומתוה"ר אבא
עליה מהא דהתני בבבורות
פ"ד (פ"ג ע"ב) דן את הדיון
עליו את החייבי כר' ומשני
מתניתין דקבלהו עלייהו.
ואקשינן אי הכי ישלם
מיהו או אי"ל רב לרב
בר בר חנה אי קבלהו
עלייהו לא ישלם. ומשני
בגון דאמר ליה על מנת
כן קבלינן עלן דדינתן לן
דן תורה: ירושלמי מה
שעשה עשירי מה שטעה
בשיקול הדעת וישלם
מביתו שהגיס עצמו לדון
יחידי דין תורה והנען אל
תהי דן יחידי שאין דן
יחידי אלא א'. אי"ל אמר
מומחה [שכפן] דן דני
דן ו' אבהו יתיב דין
לגרמיה אי"ל תלמידו לא
כן אלפי ו' אל תהי דן
יחידי שאין דן יחידי אלא
אחד. אמר לון כיון דחמין
(ר') יתיב דאין לגרמי
ואינון אתיין כמאן
שקבלונו עליהו דמי. והנן
במה דברים אמורים בזמן
שלא קבלם אבל קבלם
עליהו דן אפילו יחידי
ואסיקנא טעה בדבר משנה
חזור הדין בשיקול הדעת
בגון דאשכח פלוגתא
דחרי תנאי או דתרי
אמוראי וסוגיא דשמעתא
כדו מנייהו פי' מקשו
ומפקוין אליבא דחד
מנייהו ואילו הוא הפק
דינא כאידך דלא סוגיא
דשמעתא כותיה היינו
טועה בשיקול הדעת ומה
שעשה עשירי ישלם
מביתו: ירושלמי

וכי תימא פלוגי רבנן עליה בוי'. למלא דפי' בקונטרס לעיל (דף ג.) א'
דמאן דלריש צדק משפט לאכשורי חד לית ליה עירוב פרושיות
תימא מאי קאמר וכו' הא ודאי פליגי עליה מאן דלית ליה עירוב
פרושיות ומאי קאמר נמי ר' אבהו שנים שדניו לדי' און דיניהן דין
אין זה ד"ה דהא איכא דלית ליה

עירוב פרושיות לסבירא ליה דיניהם
דין על כן נראה כדפרי' לעיל (שם)
דהיא דרשה דצדק משפט אפילו
למאן דלית ליה עירוב פרושיות והשאל
שמואל ורבי אבהו פליגי אליבא
דמאן דלית ליה עירוב פרושיות וד"ה
קאמר רבי אבהו ה"ק לר"ה דלית
לנו עירוב פרושיות שנים שדניו אין
דיניהם דין אי נמי כדפירש לעיל

(דף ג.) א' דלפי' למאן דלית ליה עירוב
פרושיות קסבר ר' אבהו שנים שדניו
אין דיניהם דין ממשפט אחד וברייתא
לעיל דאם היה מומחה לנדים דן
אפילו יחידי קסבר נמי שפיר דאין
דיניהן דין כדפירש לעיל (דף ג.) א':

ביצוע בנ'. אע"ג דמקשי פשרה
לדין לאו לכל דבר מקשינן
דדנין אזלינן כתר רוצא אל שנים
אומרים וכו' והא דאמר חייב או
איכא דזכר וזכר רוצא
עד שיסימנו שלשמן לדעת אחד
כדלמך צ"י בתרא דמסתק ע"ו (ע"ג).
כדשיימי צ"י תלתא אפי' תרי מגו תלתא
כדלמך צ"י תלתא עד דלמרי צ"י תלתא:
דבול' עילמא מקשינן פשרה לדין.
פי' דכ"ע ר' מאיר ומכמים

אבל רש"ב"ג לעיל ודאי לא מקשי:
מקשינן פשרה לדין. פירש
בקונטרס
(שמואל ב.) ויהי לוד עושה משפט
ולדקה וגו' ומימה דהא תניא לקמן
קסם שהדין צ"י כן הפסדה צ"י
משמע דמקשי פשרה (א) ומוכח לקמן
דהוא תנא אית ליה דרשות לנצטע
ורבי יהושע צ"י קרחה סבר מלוא
אלמלא לא דריש מ"ק משפט ולדקה
לענין צ"י ע"ו דאי מקרי דקה אס כן
הוא מלוא ומהווא קרח נמי דכתיב
(זכריה ח) אמת ומשפט שלום ליכא

למירש צ"י ע"ו דמקשי פשרה לדין ויהי לוד עושה משפט ולדקה וגו' ומימה דהא תניא לקמן קסם שהדין צ"י כן הפסדה צ"י משמע דמקשי פשרה (א) ומוכח לקמן דהוא תנא אית ליה דרשות לנצטע ורבי יהושע צ"י קרחה סבר מלוא אלמלא לא דריש מ"ק משפט ולדקה לענין צ"י ע"ו דאי מקרי דקה אס כן הוא מלוא ומהווא קרח נמי דכתיב (זכריה ח) אמת ומשפט שלום ליכא ודאי מנאי הוא לרבי אבהו מי לימא תנאי היא דכי האי גונא אורחא דה"ש"ס בכל דוכותא:

תיסגי בתרי וליקני מיניה. אע"ג דמפרש צירושלמי טעמא דר' מאיר משום דפשרה נמי צריכה הכרע דעת מ"מ מתוך דברי ר"מ משמע דתרי נמי שעשו פשרה כמו שהיו רגילין שלשה לעשות לא עשו ולא כלום ובעלי דינין יכולין לחזור בהן:
והלכתא פשרה צריבה קנין. והא דלא סגי בתרי משום דהוי כמו קנין צטעות ללא ציקלי צפשרה שפיר: **צריבה קנין.** אס נפרש דקנין של פשרה עושיין קודם הפשרה וקונין זה מזה לעשות כמו שיאמרו הדיינין הן לשלם הן למחול אין לדקדק מכאן דבעלמא מחילה צריכה קנין דמה שצריך הכא קנין על המחילה משום דאי לאו הוי קנין הוי כמו מחילה צטעות שלא היה יודע שיאמרו למחול כל כך ואף על גב דהשאל דליכא קנין הוי כמו קנין צטעות מיהו אלימא מילתא טפי צקנין מצלח קנין ואפילו אס נפרש שהקנין הוא לאחר הפשרה אכתי אין ראייה מכאן דמני למימר דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל להאי דמחיל אין צריך קנין ומיהו בהלכות גדולות פירש בהלכות דינין דלריך קנין על המחילה אף על פי שעושיין הקנין אחר הפשרה ומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שמהא צריכה קנין דמחילה שעל ידי פשרה אף על פי שיודע מה מוחל דומה למחילה צטעות לפי שמוחל על פי עצתם של דיינין שהשיאו אותו למחול לפיכך צריך לאלם הדבר ע"י קנין וגרחה להציט ראייה דמחילה אינה צריכה קנין מהא דלמך צפרק המקבל (ב"מ דף ק"ב. ובס) גבי שכיר המחהו אלל תמווני ואלל שולחני אינו עובר עליו ופליגי התם רב ששת אמר אינו חוזר עליו (רצ"ב) אמר חוזר דמשמע דלא קנין איירי דאי צקנין מאי טעמא דמאן דאמר חוזר אבל צלא רבי פלוגי דמך דמר סבר כשהמחהו לא לגמרי פטור ובעל צבית צביל יחזור עליו ומר סבר לגמרי פטור אלמא מחילה לא צריכה קנין ועוד ראייה דפריש צפ"ק דקדושין (דף ט"ז.) ע"ב ע"ב דמך קונה עצמו צטעור למה לי שטרא דהקנין ליה צבתי תרי זיל וצלא קנין איירי דאי צקנין מאי טעמא ע"ב ע"ב דמך קניו אכתי תקשה לן שטרא למ"ל יפקיור לשמואל דלמך המפקיר עבדו ילא לחירות ואין צריך גט שחרור אללא על כרחך לא פריך אללא מלשון הכתוב צטעור כלומר למה לי שטר אותו לישן עממו צטעור הכי את לעמך יאמר לו צעל פה עוד ראייה מהא דמך צסוף הנושא (מבוצות דף קד.) שאם שהתה כ"ה שנים ולא תצעה כתובתה מסתמא מחלה וצלא קנין איירי כדמוכה מעובדא דחמתיה דרבי חייל ומטענו חטין והודה לו צטעוריס דפטור אף משעוריס דמודה הוי צבו אין ראייה דהתם על כרחך לאו משום דלמריין מדלא תבע להו סתמא אחליניהו הוי פטור אללא היינו טעמא מדלא תבע שעוריס מודה הוא דלא מיחייב ליה שעוריס מדפריך עלה צסוף המניח (ב"מ דף ק"ד. ובס) מהא דמך הוי הנחוקן שנים כו' הנחוק אומר גדול הויק את הגדול ומזיק אומר לא כי אללא קטן הויק את הגדול וגדול הויק את הקטן ומסיק דלפילו כדלמך מוזיק לית ליה והתם אי אפשר להיות העטם כלל משום מחילה שהרי הוא עומד וזווח ומכזר שנטל חלק כפשוט דלמך יתיר (ב"מ דף ק"ב.) אין ללקדק נמי כלל מכאן חוזר צבינו יתחק צר' מרדכי שהיה רגיל לפרש

גברא אגברא. רבי אבהו דלמחול שמואל סבר פלוגי רבנן עליה
דרבנן שמעון צן גמליאל: דן אס דיין. צמומחה ליכא למימר
מדקמני סיפא אס היה מומחה לנצ"ד: דן אס דיין. יחידי משמע:
ומשלם מציו. צפיקין דלקמן (דף ג.) א' מוקי לה שנשא ונתן צ"ד.

וכי תימא פלוגי רבנן עליה דרשב"ג. והאמר
רבי אבהו שנים שדניו לדברי הכל אין
דיניהם דין גברא אגברא קא רמית גופא
א"ר אבהו שנים שדניו דיני ממונות לדברי
הכל אין דיניהם דין איתבייה רבי אבא לרבי
אבהו דין א' את הדין וזיכה את החייב וחייב
את הזכאי טימא את הטהור מיהר את
הטמא מה שעשה עשוי ומשלם מביתו הכא
במאי עסקינן דקיבלוהו עלייהו אי הכי אמאי
משלם מביתו דאמרו ליה דיינת לן דין
תורה א"ל רב ספרא לרבי אבא דמעה במאי
אילימא דמעה בדבר משנה (ו) והאמר רב
ששת א"ר (א"מ) דמעה בדבר משנה חוזר
אלא דמעה בשיקול הדעת היכי דמי בשיקול
הדעת אמר רב פפא צגון תרי תנאי ותרי
אמוראי דפליגי אהרדי ולא איתמר הלכתא
לא כמר ולא כמר וסוגיין דעלמא אליבא
דחד מינייהו ואזל איהו ועבר כאידך היינו
שיקול הדעת לימא כתנאי ביצוע בשלשה
דברי ר"מ וחכ"א (י) פשרה ביחיד סברוה לכ"ע
מקשינן פשרה לדין מאי לאו בהא קמפילגי
דמר סבר דין בשלשה ומר סבר דין בשנים
לא דכ"ע דין בשלשה והכא בהא קמפילגי
דמר סבר מקשינן פשרה לדין ומר סבר רב
מקשינן פשרה לדין לימא תלתא תנאי
בפשרה דמר סבר בשלשה ומר סבר
בשנים ומר סבר ביחיד אמר רב אחא ברביה
דרב איקא ואיתרמיא רבי יימר בר שלמיא מאן
דאמר תרי אפילו חד נמי והאי דקאמר תרי
כי היכי דליהו עליה סהדי אמר רב אשי
ש"מ פשרה אינה צריכה קנין דאי סלקא
דעתך צריכה קנין לכו"ד צריכה תלתא ל"ל תסוגי בתרי וליקני מיניה והלכתא
פשרה צריכה קנין תנו רבנן (כ) כשם שהדין בשלשה כך ביצוע בשלשה
נגמר

למירש צ"י ע"ו דמקשי פשרה לדין ויהי לוד עושה משפט ולדקה וגו' ומימה דהא תניא לקמן קסם שהדין צ"י כן הפסדה צ"י משמע דמקשי פשרה (א) ומוכח לקמן דהוא תנא אית ליה דרשות לנצטע ורבי יהושע צ"י קרחה סבר מלוא אלמלא לא דריש מ"ק משפט ולדקה לענין צ"י ע"ו דאי מקרי דקה אס כן הוא מלוא ומהווא קרח נמי דכתיב (זכריה ח) אמת ומשפט שלום ליכא ודאי מנאי הוא לרבי אבהו מי לימא תנאי היא דכי האי גונא אורחא דה"ש"ס בכל דוכותא:
תיסגי בתרי וליקני מיניה. אע"ג דמפרש צירושלמי טעמא דר' מאיר משום דפשרה נמי צריכה הכרע דעת מ"מ מתוך דברי ר"מ משמע דתרי נמי שעשו פשרה כמו שהיו רגילין שלשה לעשות לא עשו ולא כלום ובעלי דינין יכולין לחזור בהן:
והלכתא פשרה צריבה קנין. והא דלא סגי בתרי משום דהוי כמו קנין צטעות ללא ציקלי צפשרה שפיר: **צריבה קנין.** אס נפרש דקנין של פשרה עושיין קודם הפשרה וקונין זה מזה לעשות כמו שיאמרו הדיינין הן לשלם הן למחול אין לדקדק מכאן דבעלמא מחילה צריכה קנין דמה שצריך הכא קנין על המחילה משום דאי לאו הוי קנין הוי כמו מחילה צטעות שלא היה יודע שיאמרו למחול כל כך ואף על גב דהשאל דליכא קנין הוי כמו קנין צטעות מיהו אלימא מילתא טפי צקנין מצלח קנין ואפילו אס נפרש שהקנין הוא לאחר הפשרה אכתי אין ראייה מכאן דמני למימר דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל להאי דמחיל אין צריך קנין ומיהו בהלכות גדולות פירש בהלכות דינין דלריך קנין על המחילה אף על פי שעושיין הקנין אחר הפשרה ומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שמהא צריכה קנין דמחילה שעל ידי פשרה אף על פי שיודע מה מוחל דומה למחילה צטעות לפי שמוחל על פי עצתם של דיינין שהשיאו אותו למחול לפיכך צריך לאלם הדבר ע"י קנין וגרחה להציט ראייה דמחילה אינה צריכה קנין מהא דלמך צפרק המקבל (ב"מ דף ק"ב. ובס) גבי שכיר המחהו אלל תמווני ואלל שולחני אינו עובר עליו ופליגי התם רב ששת אמר אינו חוזר עליו (רצ"ב) אמר חוזר דמשמע דלא קנין איירי דאי צקנין מאי טעמא דמאן דאמר חוזר אבל צלא רבי פלוגי דמך דמר סבר כשהמחהו לא לגמרי פטור ובעל צבית צביל יחזור עליו ומר סבר לגמרי פטור אלמא מחילה לא צריכה קנין ועוד ראייה דפריש צפ"ק דקדושין (דף ט"ז.) ע"ב ע"ב דמך קונה עצמו צטעור למה לי שטרא דהקנין ליה צבתי תרי זיל וצלא קנין איירי דאי צקנין מאי טעמא ע"ב ע"ב דמך קניו אכתי תקשה לן שטרא למ"ל יפקיור לשמואל דלמך המפקיר עבדו ילא לחירות ואין צריך גט שחרור אללא על כרחך לא פריך אללא מלשון הכתוב צטעור כלומר למה לי שטר אותו לישן עממו צטעור הכי את לעמך יאמר לו צעל פה עוד ראייה מהא דמך צסוף הנושא (מבוצות דף קד.) שאם שהתה כ"ה שנים ולא תצעה כתובתה מסתמא מחלה וצלא קנין איירי כדמוכה מעובדא דחמתיה דרבי חייל ומטענו חטין והודה לו צטעוריס דפטור אף משעוריס דמודה הוי צבו אין ראייה דהתם על כרחך לאו משום דלמריין מדלא תבע להו סתמא אחליניהו הוי פטור אללא היינו טעמא מדלא תבע שעוריס מודה הוא דלא מיחייב ליה שעוריס מדפריך עלה צסוף המניח (ב"מ דף ק"ד. ובס) מהא דמך הוי הנחוקן שנים כו' הנחוק אומר גדול הויק את הגדול ומזיק אומר לא כי אללא קטן הויק את הגדול וגדול הויק את הקטן ומסיק דלפילו כדלמך מוזיק לית ליה והתם אי אפשר להיות העטם כלל משום מחילה שהרי הוא עומד וזווח ומכזר שנטל חלק כפשוט דלמך יתיר (ב"מ דף ק"ב.) אין ללקדק נמי כלל מכאן חוזר צבינו יתחק צר' מרדכי שהיה רגיל לפרש

לעיל ב: לקמן פ"ו;
(ג) ופי' מוספות בסורות
כח: ד"ה דן את הדין;
(א) צ"ק. ודף ק"ב: לקמן
לב. בסורות כח: (ד) לקמן
לב. ע"ש כמובט פד: ק"ג.
(א) ז"ל רב אשי וכו'
לקמן; (א) ונקמן ל"ג.
(א) ז"ל צ"ע, ח: ומוספתא
פ"א; (ט) ד"ה מדלוריתא;
(א) ד"ה ח' (ח) וד"ה וסא,
ז"ל רבא.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מקשינן וכו'
פשרה לדין ומכח:

מוסף רש"י

שנים שדניו לדברי הכל
אין דיניהם דין. פלוגי
בפשרה דמקשינן ר' אבהו
דדין כוליה מודו דבעיין ג'
(דע"ל ב.). טעה בדבר
משנה חזרה. שטעמו
מני דבר המשנה אין די
דין לגמרי וחוזר (קמ"ג.
דין לנצטע צדכר המשנה
שלא עשה כמשנה חזרה, ולא
אמרין מה שעשה עשוי
והשלם מביתו אללא צטועה
בשיקול הדעת (כתובות פ. ק.).